

Symposium "Krijgt het Landschap de Ruimte?"

Als de Nederlandse regering haar ruimtelijk beleid formuleert, beïnvloedt ze daarmee de toekomstige identiteit van het landschap. De identiteit van het landschap is iets om over na te denken. Als je deze term leest of hoort, voel je dat het effect heeft op mensen. Maar tegelijk zijn identiteit en landschap brede begrippen, voor velerlei uitleg vatbaar, en daardoor ongrijpbaar.

De WOT Natuur & Milieu wil meer te weten komen over de identiteit van het landschap en het effect hiervan op de mensen die er wonen of op bezoek zijn. Hoe belangrijk zijn die effecten? Moeten we ons zorgen maken of ons verheugen?

Op 21 juni 2005 komen beleidsmakers, adviseurs, publicisten, wetenschappers en andere denkers op het gebied van ruimte en landschap bij elkaar om van gedachten te wisselen over de "ruimte voor het landschap". Aan het eind van de dag hebben de deelnemers met zijn allen wat meer zicht wat identiteit hiermee van doen heeft. Die kennis neemt ieder mee naar huis, om hierop voort te bouwen en om ze toe te passen.

De WOT Natuur & Milieu heeft als ambitie wetenschappelijke kennis op te sporen en deze samen met partners verder uit te bouwen en toe te passen. Deze kennis betreft de fysieke omgeving, de interactie met de sociaal-economische omgeving en de effecten op mensen, natuur en milieu. Vanuit deze ambitie organiseert de WOT Natuur & Milieu op 21 juni 2005 het symposium "Krijgt het landschap de ruimte?". Het symposium vindt plaats bij Antropia te Driebergen. Een verslag van het symposium verschijnt in de volgende WOT's new.

Bepalen kosteneffectiviteit natuurbeleid weer een stap dichterbij

Saskia Ligthart

Natuurbeleid kost geld. Dat moge duidelijk zijn. Veel minder duidelijk is of dat geld ook goed besteed wordt: kan het met minder misschien net zo goed? Of kan het misschien beter met evenveel geld? Die vragen stelden de ministeries van Financiën en LNV aan het Milieu- en Natuurplanbureau. Om deze vragen te beantwoorden, ontwikkelden we voor hen een methode die zich primair richt op de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Het natuurbeleid is complex omdat we op tal van manieren tot mooie en duurzame natuur kunnen komen. Maar al die manieren zijn voor discussie vatbaar. Misschien is het voor een bepaald natuurtype wel beter om het areaal te vergroten, misschien is het juist beter om vaak te plaggen. Allemaal keuzes, zowel bestuurlijk als wetenschappelijk. Om dit allemaal in een systeem te vatten, of anders gezegd in een methode om daarmee de effectiviteit van elke uitgegeven euro te bepalen, is een uitdaging van formaat. In deze bijdrage gaan we in het kort in op de keuzes die we vooralsnog in de methode hebben gemaakt en op de vragen die er nog liggen.

Beleidsopties

Kosteneffectiviteit is alleen relatief te bepalen. Het is onmogelijk om het absoluut beste beleidsalternatief te vinden, maar je kunt wel aangeven wat het beste alternatief is ten opzichte van enkele andere beleidsalternatieven die hetzelfde doel beogen, bijvoorbeeld het realiseren van een bepaald type natuur in de Ecologische Hoofdstructuur. Wij hebben voor deze methode vijf algemene beleidsalternatieven benoemd, vijf 'knoppen' om de effectiviteit van het beleid te veranderen. Ten eerste is dat de areaalvergroting en het versterken van de ruimtelijke samenhang. Een tweede knop is de beperking van de verzuring, de derde en vierde zijn de beperking van verdroging en de verbetering van de waterkwaliteit. Een laatste knop is die van het beheer. De kwaliteit van een bepaald type natuur kunnen we verbeteren door aan een van deze vijf knoppen te draaien. De vraag is nu met welke knop kunnen we het beste beginnen?

De onderscheiden beleidsalternatieven kunnen ook bijdragen aan andere overheidsdoelen, bijvoorbeeld volksgezondheid of drinkwatervoorziening. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden bij de kosten voor natuurdoelen in mindering gebracht. Complicerend is nog wel dat de onderscheiden beleidsonderwerpen niet onafhankelijk zijn. Zo zal bijvoorbeeld bij een investering in de beperking van verzuring er minder beheer nodig zijn.

Aanknopingspunten

In de methode is een indicator voor de kwaliteit van een natuurgebied ontwikkeld. De uitdaging was een indicator te vinden die aansluit bij zowel de beleidsdoelen als bij de beschikbare gegevens, zoals het Netwerk Ecologische Monitoring. Om pragmatische redenen hebben we gebruik gemaakt van de Natuurwaardegraadmeter van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) die in deze studie gerelateerd is aan de natuurdoelen uit het beleid. We zijn er nog niet uit of dit de beste methode is.

De methode sluit nog niet goed aan bij de praktijk van het natuurbeleid. Beleidsmedewerkers willen graag kunnen zien hoe beleidsinstrumenten zoals wetten en subsidieregelingen werken binnen afzonderlijke beleidsdossiers. En terwijl wij denken in typen natuur als 'natte heide' en 'schraalgraslanden', denken beleidsmedewerkers eerder in termen als 'de Veluwe', 'de Waddenzee' of 'de Biesbosch'. Binnenkort praten we daarom verder met hen over een betere afstemming van de methode op hun werkwijze. De studie van het MNP naar mogelijkheden om de EHS te optimaliseren biedt hiervoor aanknopingspunten.

Meer informatie:

Ligthart, S.S.H. (red.). Kosteneffectiviteit natuurbeleid: methodiekontwikkeling. Tussenrapportage 2004. Planbureau rapporten 23. WOT Natuur & Milieu/Natuurplanbureau -Wageningen.